

במדרש, לגבי צדיקים: "בחייהם אינם רואים, אבל במיתתם רואים".

ונשאלת השאלה: מאחר שאף חיות הקדש, שהם מלאכים בדרגה עליונה מאד, "אינן רואות" – כיצד יתכן שיצדיקים במיתתם רואים? ואם סיבת הדבר ביתרון של הנשמות לגבי מלאכים – היו הצדיקים צריכים לראות גם בחייהם?

אך לפי האמור מתבאר הדבר: בשעת ההסתלקות קיים היתרון של ההצטרפות וההצטרבות, והאור העולה על כולנה" הבא מסיום וסיכום עבודת ה'.

יג. כך יובן גם המסופר בכתבי האריז"ל³⁶, על ר' אברהם הלוי שהיה אומר בכל יום את תפלת "נחם", משום שהצטער על חורבן בית המקדש, והיה מצפה לבנינו במהרה. כשאמר תפלת "נחם" גם בל"ג בעומר מירון – פגעה בו קפידתו של רשב"י.

ויוסבר הדבר על פי המובא³⁷ משמו של רבנו הזקן נ"ע כי ישנן נשמות של יחידי סגולה שלגבי דידם אינן קיימות התוצאות הרוחניות השליליות של חורבן הבית, ואחד מאלה הוא רשב"י.

מובן, אם כן, שבהגיע יום ל"ג בעומר – בו התרכזו כל עבודות רשב"י, בתוספת "האור העולה על כולנה" – לא היה על ר' אברהם הלוי להרגיש את החורבן לגמרי, בהיותו

תלמיד האריז"ל ובידעו את ערך יום ההסתלקות (כסיום העבודה) ואת חשיבותו המיוחדת של רשב"י.

יד. טעם הדבר: עבודת הרשב"י היתה "להמשיך" (להשרות) את פנימיות התורה, "סתים דאורייתא", ב"גליא" שבתורה, ובאמצעותה – ב"גליא" של העולם. היו אמנם תנאים שעסקו בפנימיות התורה, אך במיוחד ברשב"י היה: "המשכתה" בבחינת גילוי בעולם. וכיון שעבודתו היתה הבאת פנימיות התורה, אילנא דחייא, לידי גילוי בעולם, שזו צורך ההנהגה שתהיה לעתיד לבוא – לא היה קיים לדידו ענין הגלות בכלל.

טו. כך יובן גם המסופר במדרש³⁸ אודות אחד מתלמידיו של רשב"י שנסע לארץ אחרת ונתעשר. בראות רשב"י שחלשה דעתם של התלמידים הולכים לבקעה אחת [לפי הגירסא בתנחומא³⁹ היתה זו בקעה שע"פ מירון, "הר נבו" של רשב"י] וקרא: בקעה, בקעה! התמלאי דינרי זהב! כשהתמלאה הבקעה בדינרי זהב פנה אל תלמידיו ואמר כי כל אחד רשאי לקחת דינרים כפי צרכו, אלא שעליו לדעת שמחלקו שלעתיד לבוא הוא נוטל. התלמידים סירבו לקחת – "ותשחק ליום אחרון"⁴⁰.

בהמשך הדברים מסופר במדרש כי

(38) שמו"ר פנ"ב, ג. שוחר טוב פ' צב.

(39) פקודי ס"ז (הוצאת בובר).

(40) משלי לא, כה.

(36) פע"ח שער ספה"ע פ"ו.

(37) פלח הרמון שמות ע' ז.

הפרט החשוב יותר של לקיחת דיגרי הזהב בחזרה?

אך לפי המוסבר לעיל שענינו של רשב"י היה להביא לידי גילוי מוחשי את פנימיות התורה בעולם, כך שגם בזמן הגלות ישררו הסדרים כבזמן הבית וביאת המשיח – יובנו הדברים, וכדלהלן.

טז. התורה מביאה את ההשפעות העילאיות גם לידי ביטוי גשמי, כמו שנאמר⁴³: "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר", כן⁴⁴: "בשמאלה עושר וכבוד", וכל שכן – בימינה כדרשת רז"ל⁴⁵. גם בפרשתנו אמור: "אם בחוקותי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם" גו', וכמובא בגמ'⁴⁶ "חטים ככליות". סדר הנהגה זו היה קיים בזמן הבית ויהיה גם לעתיד.

ולכן הצליח רשב"י – שלדידו לא היה החורבן – להשפיע, ע"י התורה, דיגרי זהב בגשמיות. החידוש היה רק בכך שהוא עשה זאת לא בשבילו ולכיוצא בו, אלא לתלמידיו שהיו שרויים עדיין בדרגה של הרגשת הגלות,

– שהרי הציקו להם הצרכים הגשמיים, ואילו לגבי לעתיד לבוא כבר הסביר הרמב"ם⁴⁷ שלא נתאוו לימות המשיח לשם שפע גשמי משום

ר' שמעון בן חלפתא [הוא חי בדור מאוחר משל רשב"י, שהרי היה אמורא⁴¹] היה עני מרוד ולא היו לו הוצאות שבת ויום טוב. התפלל ר' שמעון בן חלפתא ונתנו לו מלמעלה אבן טובה. מכר אותה ר' שמעון ובתמורתה קנה צרכי שבת, כשסיפר לאשתו את הדברים הביעה את התנגדותה לכך באמרה שלעתיד יהיה "שלוהנך חסר ושלחן חבריך מלא". יצא ר' שמעון בן חלפתא לשדה והתפלל, והאבן הטובה ניטלה ממנו.

והמדרש מסיים: רבותינו אמרו, גדול הנס האחרון מן הראשון, כי "משמיא – מיהב יהבי, מישקל לא שקלי" (מן השמים – נתון גותנים, אך לקוח אין לוקחים)⁴².

יש, אפוא, להבין משום מה נאמר "גדול הנס האחרון" לגבי המעשה בר"ש בן חלפתא בלבד ואילו לגבי המעשה ברשב"י שארע לפניו לא נאמר כן (ברור שהדיגרים נלקחו חזרה שהרי התלמידים ויתרו עליהם, ולא ידוע על דיגרי זהב שנמצאו בדורות מאוחרים בבקעת מירון, אף שהיתה מלאה בהם בתקופת רשב"י).

כן תמוה לפי זה, מאמר המדרש בפ' נח המונה את מעלותיו של רשב"י, שבימיו לא נראתה הקשת וכד', וביניהן את העובדה במילוי הבקעה בדיגרי זהב. מדוע לא נמנה, אם כן,

(43) משלי ג, יח.

(44) שם ג, טז.

(45) שבת סג, א.

(46) תענית כג, א.

(47) הל' תשובה פ"ט ה"ב. והל' מלכים פ"ב ה"ד.

(41) רש"י (בעין יעקב) מועד קטן ט, ב. וראה מפרשי המשנה סוף עיקצין.

(42) ראה תענית כה, א.

וזה תוכנו של מאמר רשב"י⁴⁹ שבכחו להגן על הדורות שממנו ועד ביאת המשיח, כי רשב"י ופנימיות התורה קושרים עם המשיח⁵⁰.

יח. ידוע הרי⁵¹ שמדי שנה חוזרים הגילויים שהיו לראשונה ביום הנדון. כשם שבכל ט"ו בניסן "מאירה" יציאת מצרים, ובכל שבועות – מתן תורה, כך "מאיר" בכל ל"ג בעומר ענינו של רשב"י וסדרי ההנהגה של לעתיד לבוא, אותם מסר רשב"י לתלמידיו ולדורות הבאים אחריו והכלילם בפנימיות התורה, וזו נתגלתה בהבנה והשגה ע"י תורת חסידות חב"ד,

ביחוד בדור אחרון, דרא משיחא, שאז יהי' כמו דרא דרשב"י⁵², יושפעו כל ה"המשכות", ע"י פנימיות התורה, אף בגשמיות בטוב הנראה והנגלה.

(משיחת ש"פ בה"ב, תשט"ז)

שתהיה קיימת או ההסתפקות במועט כמו שנאמר⁴⁸ "והיה ביום ההוא יחיה איש עגלת בקר ושתי צאן". דבר זה התאפשר כיון שההשפעה באה כתוצאה מגילוי פנימיות התורה, מעין דלעתיד, וכשם שפנימיות התורה נתגלתה על ידו בצורה מוחשיות, בתוך העולם ולכל הסוגים, כן היתה אפשרית ההשפעה הגשמית בצורה דומה.

יש לדייק גם בעובדה שהדבר אירע בבקעה, המסמלת דרגה נחותה ("בקעה מצא"), לומר לך שגם כאן יכולה פנימיות התורה להמחיש את אופן ההנהגה של לעתיד לבוא.

יז. עתה מובנת העובדה שלגבי רשב"י אין מודגש הפלא של לקיחת דינרי הזהב מן השמים, דבר שהיה שינוי סדרי השמים, שכן ענינו של רשב"י הוא לא הלקיחה, כי אם דווקא ההשראה למטה – ע"י פנימיות התורה – את סדרי העתיד לבוא.

(49) ב"ד ר"פ לה.

(50) ראה זח"ג קכד, ב. ברעיא מהימנא: יפקון ב"ן מן גלותא.

(51) ראה ספר המאמרים ה'תש"ד ע' יג.

(52) ראה זח"ב קמו, א. ח"ג קנט, א.

(48) ישע"י, נ, כא.

